

Робота з аудіотекстом у процесі формування в учнів основної школи франкомовної компетентності в аудіюванні

У статті вивчається проблема використання додаткових навчальних матеріалів у процесі навчання аудіювання учнів основної школи. Охарактеризовано аудіотекст як навчальний матеріал, описано етапи роботи з аудіотекстом у процесі формування франкомовної компетентності в аудіюванні.

Ключові слова: аудіотекст, учні основної школи, франкомовна компетентність в аудіюванні.

Руснак Д. А. Работа с аудиотекстом в процессе формирования у учащихся основной школы франкоязычной компетентности в аудировании

В статье изучается проблема использования дополнительных материалов для обучения аудированию учеников основной школы. Описаны функции аудиотекста в процессе обучения иностранным языкам, представлены этапы работы с аудиотекстом в процессе формирования иноязычной компетентности в аудировании.

Ключевые слова: аудиотекст, ученики основной школы, франкоязычная компетентность в аудировании.

Rusnak D. A. Working with oral texts in the process of forming of the French competence in listening in secondary school

The research is dedicated to developing pupils' skills in listening to French text in secondary school. The functions of listening to French texts in the teaching process have been describing. The phases of work with oral French texts in teaching listening comprehension have been presented.

Key words: listening, oral text, secondary school learners (basic stage), competence in French listening comprehension.

Формування компетентності в аудіюванні є одним із найскладніших питань методики викладання іноземних мов. Про це свідчать сучасні дослідження фахівців у галузі навчання аудіювання учнів різних вікових категорій (Бігич О. Б., Мацнева О. А., Михайлова О. С., Мокіна А. Г., Суґ J.-P., Gruca I., Ducrot J.-M., Gremmo M.-J., Holec H., Lhote E. та ін.). Проте, питання навчання аудіювання учнів основної школи не є вичерпаним і потребує подальших досліджень. **Актуальність** обраної теми зумовлена, з одного боку, вимогами Програми [4] до рівня сформованості компетентності в аудіюванні учнів основної школи, а з іншого боку, недосконалістю сучасних підручників з французької мови, які не забезпечують у повній мірі матеріали для формування іншомовної компетентності в аудіюванні. Перед учителями постає постійна потреба у використанні додаткових матеріалів, зокрема аудіотекстів, які б забезпечили досягнення поставлених Програмою цілей.

Метою нашої статті є демонстрація застосування додаткових навчальних матеріалів (аудіотекстів) на уроці французької мови у процесі навчання аудіювання учнів основної школи. Поставлена мета потребує вирішення таких завдань: висвітлити роль і функцію аудіотекстів у навчанні іншомовного мовлення та описати етапи роботи з аудіотекстом у процесі навчання аудіювання французької мови учнів основної школи.

У навчальному процесі можуть використовуватись різні види **аудіотекстів**: описи, розповіді, повідомлення, монологи, діалоги [2, с. 146-147]. З методичної точки зору аудіотексти можуть служити матеріалом для формування мовленнєвих навичок (фонетичних, лексичних та граматичних) і вмінь аудіювання, для розвитку мовленнєвих навичок і вмінь усного мовлення, для презентації та закріплення зразків мовлення, для введення мовленнєвого матеріалу в діалогічній формі тощо.

Згідно з вимогами до відбору аудіотекстів для використання у навчальному процесі [1] ми зупинили свій вибір на аудіотексті «*La semaine du goût*» [5], який відповідає Програмі основної школи (6 клас) за своєю тематикою ситуативного спілкування (**Харчування** (традиції харчування), містить цікаву для учнів соціокультурну інформацію про традиції харчування у Франції, представляє автентичне мовлення носів мови з чіткою вимовою, реалізує мовленнєві функції розпитування з метою роз'яснення та уточнення інформації та надання необхідних відповідей, демонструє зразки мовлення з означеним, неозначеним і частковим артиклями, є коротким за тривалістю (2 хвилини).

Використання аудіотексту «*La semaine du goût*» сприяє досягненню основних цілей уроку французької мови у базовій школі [3]. **Практична мета** реалізується у двох аспектах: **мовленнєва мета** (розвивати вміння сприймання іншомовного мовлення на слух; розвивати вміння висловлювати власні уподобання щодо продуктів харчування), та **лінгвістична мета** (розширити лексичний діапазон учнів за темою «Харчування»; формувати рецептивні та репродуктивні граматичні навички вживання артиклів у французькій мові). **Освітня мета** полягає в ознайомленні учнів з кулінарними уподобаннями французів, **виховна мета** — у вихованні в учнів культури здорового харчування, **розвивальна мета** — у розвитку слуху, пам'яті, уваги, мислення та мовленнєвих здібностей учнів.

Поділяючи думку дослідників у галузі навчання аудіювання (Бігич О. Б., Суг J.-P. et Gruca I., Ducrot J.-M та ін.), ми розподілили роботу з аудіотекстом на три етапи: дотекстовий (до прослуховування аудіотексту), текстовий (під час прослуховування) і післятекстовий (після прослуховування аудіотексту).

Необхідно зазначити, що навчання власне аудіювання відбувається на двох перших етапах – дотекстовому і текстовому. На дотекстовому етапі реалізується процесуальний аспект навчання аудіювання, який полягає у формуванні рецептивних граматичних і лексичних навичок. Текстовий етап реалізує предметний (комунікативний) аспект навчання аудіювання, який полягає у формуванні рецептивних умінь розуміти зміст почутої інформації. На післятекстовому етапі відбувається контроль розуміння прослуханого аудіотексту. Крім того, аудіотекст служить швидше для формування умінь інших видів мовленнєвої діяльності на наступних етапах уроку відповідно до його мети.

I. ДОТЕКСТОВИЙ ЕТАП:

підготовка до прослуховування аудіотексту

«La semaine du goût»

Мета: Зняти мовні труднощі сприймання тексту на слух і надати учням соціокультурну інформацію з теми тексту, який буде прослуховуватись.

На цьому етапі пропонуються рецептивні та рецептивно-репродуктивні мовні вправи на семантизацію лексичних одиниць (ЛО), на розпізнавання граматичних структур на слух, та умовно-мовленнєві вправи на розвиток рецептивних навичок читання. Можна розділити цей етап на дві частини: 1) зняття мовних труднощів аудіювання і 2) введення у контекст теми аудіотексту.

1. Зняття мовних труднощів аудіювання.

Приєм 1: Семантизація лексичних одиниць прямим способом (Рис. 1).

Рис. 1. Групи продуктів харчування

Activité 1 : Regardez les dessins et lisez les noms des produits alimentaires.

Приєм 2: Заповнення таблиці лексичними одиницями (Рис. 1).

Activité 2 : - Découvrez la consommation alimentaire en France. Regardez les dessins et trouvez un nom pour chaque groupe d'aliments dans le tableau :

1. poissons et fruits de mer	2. viandes et volailles	3. produits laitiers
4. légumes frais	5. fruits	6. pain et céréales

Запропоновані вправи спрямовані на семантизацію ЛО за темою «Харчування» з метою їхнього подальшого розпізнавання на слух.

Приєм 3: Активне слухання короткого тексту-полілогу з опорою на зорову наочність, співвіднесення почутих лексичних одиниць з їхнім значенням (Рис. 1).

Activité 3 : - Écoutez et repérez sur le prospectus les aliments cités par les enfants (Рис. 1)

Запропонована вправа спрямована на формування лексичних навичок аудіювання. Її мета – навчити учнів впізнавати в мовленнєвому потоці ЛО на рівні понадфразової єдності.

Приєм 4: Активне слухання короткого тексту-полілогу та доповнення тексту артиклями.

Activité 4 : - Ecoutez le texte et complétez-le avec les articles nécessaires en soulignant la bonne forme :

- Alors, les enfants, qu'est-ce que vous aimez comme légumes ?
- Les pommes de terre ! J'adore (la / le / lune) purée surtout !
- Euh ...moi, (les / des / la) carottes !
- Moi, (du / le / un) riz !
- Eh bien, ma mère, quand elle fait (les / des) courgettes, je déteste ça !
- Et les fruits, vous aimez ?
- Ouais !
- Quoi ?
- Les bananes.
- Moi, j'aime (les / des) bananes et les fraises.
- Et toi, tu aimes (des / les) fruits ?
- Euh... J'aime bien (les / des) yaourts aux fruits !

Ця вправа спрямована на формування граматичних навичок аудіювання. Її мета – навчити учнів розпізнавати в мовленнєвому потоці означений та неозначений артиклі. Вчитель може також акцентувати увагу учнів на граматичній структурі « J'aime / J'adore pas + le/ la/ les + nom », коли після дієслів, що виражають уподобання *aimer/ adorer*, у французькій мові завжди вживається означений артикль.

2. Введення у контекст теми аудіотексту «*La semaine du goût*».

Приєм 5: Читання інформативного тексту «*La semaine du goût*» та виконання вправ на розуміння смислу прочитаного.

Activité 5: *Lisez le texte et répondez aux questions :*

POINT CULTURE

La Semaine du Goût

Lisez le prospectus distribué dans les écoles, puis répondez.

La première Journée du Goût a eu lieu le 15 octobre 1990, à l'initiative de Jean-Luc Petitrenaud (spécialiste de gastronomie). En 1992, la journée du Goût est devenue la Semaine du Goût.

Les Leçons de Goût
Action incontournable de la Semaine du Goût, la leçon de **Goût** dans les écoles a mobilisé en octobre 2004 près de 4000 chefs de cuisine et professionnels des métiers de bouche, qui ont rencontré 5000 classes. Pour plus d'informations: <http://www.legout.com>

- À qui s'adresse la Semaine du Goût?
- À votre avis, quels sont les objectifs de cette initiative?
 - former des futurs professionnels de la cuisine
 - préparer des spécialités culinaires
 - vendre des produits alimentaires
 - développer des comportements alimentaires
- Est-ce qu'il existe des initiatives similaires dans votre pays?
- Que pensez-vous de cette initiative?

Рис. 2. Текст «*La semaine du goût*» і вправи на розуміння прочитаного.

Мета цієї вправи – надати учням соціокультурну інформацію про кулінарні традиції у Франції з метою полегшення розуміння змісту тексту, який вони будуть слухати пізніше.

Отже, на дотекстовому етапі відбувається підготовка учнів до розуміння аудіотексту шляхом зняття мовних труднощів аудіювання та введення у смисловий контекст теми аудіотексту.

II. ТЕКСТОВИЙ ЕТАП:

аудіювання тексту «*La semaine du goût*»

Мета: розвивати в учнів уміння аудіювання на рівні тексту.

На цьому етапі пропонуються умовно-мовленнєві та мовленнєві рецептивні вправи з метою розвитку в учнів умінь сприймання іншомовного мовлення на слух.

Текст «*La semaine du goût*» за формою представляє собою діалог (у двох частинах: діалог 1 і діалог 2),

тривалість звучання якого – 2 хвилини. Учням пропонується прослухати діалоги 3 рази. Мета першого прослуховування – розуміння основного змісту аудіотексту, мета другого прослуховування – часткове (або вибіркоче) розуміння аудіотексту, мета третього прослуховування – повне розуміння почутого.

Аудіотекст «*La semaine du goût*»

Dialogue 1

- Pardon, monsieur, vous connaissez la Semaine du Goût ?
- Oui...
- Je fais une enquête sur la consommation alimentaire. Vous voulez bien m'accorder quelques minutes ?
- Oui, bien sûr !
- Nous sommes au rayon de la boucherie. Pouvez-vous regarder cette liste de viandes et me dire ce que vous mangez souvent, pas souvent ou jamais ?
- Oui, d'accord ! Alors... je mange souvent du porc, du poulet, de la dinde... et parfois du lapin : j'aime beaucoup les viandes blanches ! Du boeuf et de l'agneau, rarement.
- Du cheval ?
- Ah non ! Pas de cheval. Je n'aime pas le cheval !
- Merci. Vous voulez bien me donner votre âge ?
- 26 ans.
- Merci, monsieur.

Dialogue 2

- Madame, vous êtes devant le rayon des fruits et légumes, c'est la Semaine du Goût et je fais une enquête sur la consommation alimentaire. Vous mangez beaucoup de légumes ?
- Oui, j'adore les légumes, et c'est bon pour la santé, alors...
- Regardez cette liste et dites quels légumes vous mangez souvent, pas souvent ou pas du tout.
- Eh bien ... je mange souvent des carottes, beaucoup de carottes ; des haricots verts, de la salade verte, des tomates, des courgettes...presque tous les légumes, en fait !
- Ah bon !
- Oui, sauf deux : je ne mange pas d'artichauts, et jamais de navets non plus ; je déteste les navets.
- J'aurais besoin de votre âge, c'est pour l'enquête.
- Ah ! Eh bien... 49 ans !
- Merci beaucoup, madame !

Приєм 1: Активне слухання діалогів та виконання тесту множинного вибору.

Activité 1 : - *Ecoutez et répondez en choisissant la bonne réponse (plusieurs réponses sont possibles):*

1. Où se passe l'action ?
 - a) au supermarché
 - b) à la banque
 - c) au restaurant

2. Combien de personnes parlent ?
a) 2 b) 3 c) 4
3. Les personnes interrogées s'expriment sur :
a) les fruits
b) les viandes
d) les légumes
e) les produits laitiers
4. Ils disent quels produits :
a) ils achètent aujourd'hui
b) ils cherchent
c) ils aiment
d) ils consomment en général

Corrigés : 1 a ; 2 b ; 5 b, d ; 4 c, d .

Мета цієї вправи – перевірити розуміння учнями основного змісту аудіотексту.

Приєм 2: Активне слухання діалогів та заповнення таблиці.

Activité 2 : *Réécoutez les dialogues et complétez la fiche de réponses de l'enquêteur:*

	Mange souvent /parfois	Mange rarement	Ne mange pas
Personne 1 Sexe : M Age :	du porc, de la dinde,de l'agneau	pas de cheval
Personne 2 Sexe : F Age :	des carottes, ... de la salade verte, ...		pas d'artichauts jamais de

Мета цієї вправи – перевірити розуміння учнями конкретної інформації аудіотексту.

Приєм 3: Активне слухання та відповіді на запитання.

Activité 3 : *Réécoutez les habitudes alimentaires des clients et relevez leurs explications. Répondez aux questions :*

1. Quels produits le premier client mange-t-il souvent ? Pourquoi ?
2. Quels produits le premier client ne mange-t-il pas du tout ? Pourquoi ?
3. Est-ce que Madame mange-t-elle beaucoup de légumes ?
4. Quels légumes mange-t-elle souvent ? Pourquoi ?
5. Quels légumes ne mange-t-elle pas ? Pourquoi ?

Мета вправи – перевірити повне розуміння учнями аудіотексту.

Таким чином, на текстовому етапі виконуються вправи на розуміння смислової інформації тексту на різних рівнях (розуміння основного змісту, часткове та повне розуміння).

Оскільки навчання аудіювання тісно пов'язане з навчанням інших видів мовленнєвої діяльності, зокрема з навчанням усного мовлення, на після-текстовому етапі ми пропонуємо вправи і завдання для розвитку діалогічного та монологічного мовлення.

III. ПІСЛЯТЕКСТОВИЙ ЕТАП (після прослуховування аудіотексту)

Мета: розвивати в учнів уміння монологічного та діалогічного мовлення.

На цьому етапі учням пропонуються репродуктивні умовно-мовленнєві вправи та продуктивні мовленнєві завдання на формування навичок і вмінь усного мовлення. Так, учням пропонується група вправ на формування репродуктивних граматичних навичок з метою граматично правильного оформлення власних усних висловлювань. З метою розвитку монологічного мовлення, учням пропонується спочатку завдання переказати текст, а потім скласти власне висловлювання відповідно до теми прослуханого тексту. З метою розвитку вмінь діалогічного мовлення учні повинні спочатку відтворити діалоги без змін, а потім розіграти власні діалоги за моделлю аудіотексту.

Вправи на формування репродуктивних граматичних навичок:

Exercice 1 : *Complétez les phrases avec les articles définis (le, la, les), indéfinis (des) ou partitifs (du, de la) :*

1. J'aimeporc, je mange souventporc.
2. Je mange souvent poulet, dinde et parfois lapin : j'aime beaucoup viandes blanches !
3. Je mange souvent carottes, haricots verts, salade verte.
4. J'adore carottes, haricots verts, salade verte.
5. Vous mangez ... navets ? – Non, je déteste navets.

Exercice 2 : *Complétez les phrases avec les articles définis (le, la, les) ou la préposition de :*

1. Je n'aime pas cheval ! Je ne mange pas cheval.
2. Je ne mange pasartichauts. Je n'aime pasartichauts.
3. Je n'aime pas boeuf, je ne mange jamaisboeuf.
4. J'adore légumes, mais je déteste navets.

Exercice 3 : *Continuez les phrases :*

1. J'aime J'adore.....
2. Je mange souvent Je mange rarement
3. Je n'aime pas Je déteste
4. Je ne mange pas Je ne mange jamais

Мета цієї групи вправ – систематизувати знання учнів про вживання / невживання артиклів у зразках мовлення « J'aime / Je n'aime pas / Je déteste + **le, la, les** + nom » ; « Je mange **du, de la, des** + nom » ; « Je ne mange **pas / jamais de** + nom » та сформувати навички вживання граматичних структур артиклів “le, la, les + nom” на рівні понадфразової єдності.

Завдання для розвитку вмінь монологічного мовлення:

Activité 1: - *Présentez les habitudes alimentaires des héros du texte écouté.*

Tâche 1: - *En petits groupes, comparez vos habitudes avec celles des personnes de l'enquête. Précisez pourquoi vous consommez ou non les produits.*

Завдання для розвитку вмінь діалогічного мовлення:

Activité 2: - *Repartissez entre-vous les rôles de l'enquêteur et du client /de la cliente et jouez le dialogue sans changements.*

Tâche 2: - *En pairs, imaginez le dialogue entre l'enquêteur et le client. Choisissez un groupe d'aliments et posez des questions sur la consommation et les préférences du client. Un élève joue le rôle de l'enquêteur en posant des questions, l'autre élève joue le rôle du client et répond aux questions.*

Зазначимо, що завдання цього етапу вже виходять за рамки навчання аудіювання, а запропонований для аудіювання текст виступає матеріалом для формування граматичних навичок усного мовлення і служить моделлю для створення власних монологічних та діалогічних висловлювань учнів, забезпечуючи, таким чином, розвиток навичок і вмінь мовлення в комплексі згідно з методичним принципом взаємопов'язаного навчання різних видів мовленнєвої діяльності.

Таким чином, ми розглянули етапи роботи з аудіо-текстом, серед яких ми виділяємо передтекстовий, текстовий та післятекстовий. Для кожного етапу ми запропонували характерні вправи. Крім того, ми вважаємо, що аудіотекст може використовуватися не лише для навчання аудіювання, але й служити засобом

навчання усного мовлення – монологічного та діалогічного.

Вважаємо, що описана методика роботи з аудіо-текстом як додатковим навчальним матеріалом відповідає вимогам Програми, сприяє досягненню основних цілей уроку і забезпечує формування в учнів основної школи іншомовної компетентності в аудіюванні. Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у розгляді проблеми використання відеоматеріалів у процесі навчання аудіювання учнів основної та старшої школи.

ЛІТЕРАТУРА :

1. Бігич О. Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні / О. Б. Бігич // Іноземні мови. – 2012. – № 2. – С. 19-30.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
3. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу / С. Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – 2010. – № 2. – С. 11-17.
4. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов. – К. : ВТФ «Перун», 2005. – 208 с.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ:

5. Berthet A. Alter ego. Méthode de français A 1. / A. Berthet, C. Hugot et autres. – P. : Hachette livre, 2006. – P. 114-117.

Отримано 23.02.14

Інтернет сайти для навчання аудіювання французькою мовою

<http://www.canalacademie.com/apprendre/index.php> – добірка сюжетів для аудіювання та обговорення, рівень С

www.rfi.fr/lfr/listes/001/liste_abcdaire_mots_de_l_actu_A.asp "слова новин" аудіо та подкасти на тему слів

http://www.tv5.org/TV5Site/enseigner-apprendre-francais/collection-38-Histoire_C_etait_il_y_a.htm – сюжети для аудіювання з вправами

<http://www.tv5.org/TV5Site/7-jours/7> днів на планеті – сюжети для аудіювання на базі новин, щоденно оновлюється

<http://www.tv5.org/cms/chaine-francophone/enseigner-apprendre-francais/Premiere-classe/p-2040-s0-z0-lg0-Apprendre-le-francais-en-ligne-avec-Premiere-classe.htm?pid=2040&signal=null&zone=null> – аудіювання з французьким телебаченням для початківців

http://www.tv5.org/TV5Site/enseigner-apprendre-francais/collection-30-Tour_du_monde_24_heures.htm 24 годин на планеті – добірка для аудіювання

http://www.tv5.org/TV5Site/enseigner-apprendre-francais/collection-15-Arts_Une_Minute_au_musee.htm – мистецтво та музеї – сюжети для аудіювання

http://www.tv5.org/TV5Site/enseigner-apprendre-francais/collection-16-Metiers_traditionnels_Mains_et_merveilles.htm – сюжети для аудіювання – традиції та професії

http://www.netprof.fr/partage_du_savoir_en_video_cours_100_gratuits_en_video – відео сюжету на різноманітні теми (побут, кулінарія, ремонт, математика, філософія тощо) французькою та англійською мовою

http://www.rfi.fr/radiofr/listes/001/liste_emissions_journaliste.asp сайт радіо Франції

<http://www.litteratureaudio.com/> – аудіокниги французькою мовою

http://polarfle.com/Cours_FLE_pour_apprendre_et_etudier_le_francais_en_ligne Apprendre le français avec l'inspecteur Roger Duflair – курс французької мови з інспектором поліції Роже Дюфлером (на основі відео сюжетів)

